

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון א'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. נובנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	–	הבנה והבעה	–	50 נקודות
פרק שני	–	אוצר המילים והמשמעים;
שם המספר ומילות יחס	–	26 נקודות
פרק שלישי	–	תחביר
ומערכת הצורות	–	24 נקודות
	–	סה"כ	–	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות:
- (1) יש לענות על כל השאלות **בגוף השאלון**, לפי ההוראות.
 - (2) לכתובת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (23-24) של השאלון.
 - (3) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

קרא את המאמרים II-1 שלפניך ואת הקטע הנלווה, וענה על השאלות שאחריהם.

מאמר I: תזונה בגיל ההתבגרות

מעובד על פי ד"ר איתן לוי*, מתוך האתר www.shelem.co.il

- גיל ההתבגרות הוא תקופה של התפתחות גופנית מואצת ושל בניית זהות חברתית. בתקופה זו צריכת הקלוריות של המתבגרים מגיעה למקסימום. הגדילה המואצת מתחילה אצל בנות בגיל 10-13 ואצל בנים בגיל 12-15. תקופה זו מתאפיינת באכילה בלתי מאוזנת, היכולה להגיע עד כדי השמנה מצד אחד והרעבה עצמית ותת-תזונה מצד אחר. 5
- בשל הגדילה המהירה הגוף זקוק לאנרגיה רבה. כתוצאה מכך מתעורר תיאבון רב מאוד אצל בני הנוער, והם צורכים קלוריות רבות. אכילת אוכל מזין ומאוזן, שאינו עתיר קלוריות, חשובה ביותר בכל גיל, ובמיוחד בגיל ההתבגרות. בגיל זה בני נוער רבים נוטים לשהות שעות רבות מחוץ לבית או לצפות שעות רבות בטלוויזיה, הם ניזונים מחטיפים עתירי שומן, סוכר, מלח ותוספי מזון. כ-20% מהם סובלים מהשמנת יתר. השמנה בגיל זה היא לעתים סימן מקדים להשמנה ולמחלות בגיל מבוגר יותר. בני נוער שתזונתם אינה מאוזנת סובלים לעתים גם ממחסור בחלבון החיוני לבניית הרקמות, וזאת דווקא בשלב בחיים שבו הצורך של הגוף בחלבון הוא הגבוה ביותר מכל שלבי החיים. בגיל זה חלה גם תאוצה בבניית העצמות והשיניים, ומכאן הצורך במזון המכיל כמות מספקת של סידן. 10 15
- בגיל ההתבגרות מתפתחת גם הזהות העצמית: בני הנוער לומדים להכיר את עצמם, ולהיות מודעים לאופיים ולתכונות המיוחדות אותם מחבריהם. בגיל זה מתפתחים דפוסי אכילה לא סדירים, כמו זליילה בלי הבחנה ונטייה אצל מתבגרות רבות לעשות דיאטות מהירות, בדרך כלל ללא ייעוץ מקצועי, בשל השאיפה להיות רזות לפי המודל "ךָה היא יפה". 20
- גיל ההתבגרות מתאפיין גם במרד בהורים ובחברה, ומתבטא, בין היתר, בהימנעות מארוחות משפחתיות קבועות. לכן אם רוצים לחנך את בני הנוער לאכול בצורה מאוזנת ובריאה, צריך לחשוב על דרכי פעולה יצירתיות, ולא לנסות לפעול בכפייה כדי לשנות את דפוסי האכילה שלהם. אין טעם להילחם במתבגרים, מכיוון שמלחמה כזו עלולה להגביר אצלם את הצורך למרוד. 25

* ד"ר איתן לוי הוא מטפל רב-תחומי ברפואה משלימה.

מאמר II: פרסום מזון והרגלי צריכת מזון אצל ילדים ונוער

מעובד על פי ד"ר פליציה שטרן ודורית וורמן, מתוך האתר www.aguda.co.il

בארבעת העשורים האחרונים מגפת ההשמנה בעולם הולכת ומחריפה. מקורה של מגפה זו בשינויים שחלו בגורמים הקשורים לסביבה.

על פי מאמרים מדעיים, ההשמנה היא בעיקר תוצאה של הירידה בהוצאת אנרגיה

יותר מדי טלוויזיה, יותר מדי מזון לא בריא
מתוך בריאותון – מגזין בריאות לילדים והורים

במחקר שנערך בארצות-הברית בקרב כ-2,000 בני נוער נבדק הקשר בין משך הצפייה שלהם בטלוויזיה ובין הרגלי התזונה שהתפתחו אצלם חמש שנים לאחר מכן. מן המחקר עולה כי מתבגרים שצפו בטלוויזיה כחמש שעות ביום צרכו פחות פירות וירקות, פחות דגנים ופחות מוצרי חלב עשירים בסידן מבני נוער שצפו בטלוויזיה זמן מועט. לעומת זאת, עלתה אצלם הצריכה של חטיפים, משקאות ממותקים ומזון מהיר. החוקרים הציעו כי נוסף לקיצוץ הרצוי בשעות הצפייה בטלוויזיה טוב יעשו חברות המזון אם יעודדו לצרוך מזונות בריאים ומזינים במקום לפרסם מזון מהיר.

הדרושה לתפקוד בני האדם בחיי היום-יום. ירידה זו מושפעת משיבה של שעות ארוכות מול מסך המחשב לשם עבודה, לימודים או משחק.

ההשמנה היא גם תוצאה של עלייה בתדירות האכילה מחוץ לבית ומשינויים במערכת המזון העולמית, הכוללת אספקה הולכת וגדלה של מזונות עשירים באנרגיה, טעימים וזולים, זמינים ונגישים. גם השינוי בהרגלי הצריכה של מוצרי מזון והעלייה בצריכה של

משקאות קלים ממותקים ושל חטיפים וממתקים – מעודדים השמנה. העלייה בצריכת המזון המהיר ואורח החיים המודרני הפירו את האיוון באנרגיה וגרמו לעלייה במשקל.

לפרסומות של מזון יש השפעה רבה על הרגלי התזונה של ציבור הצרכנים. בארצות-הברית שוק פרסומות המזון הוא השני בגודלו אחרי שוק הפרסומות למכוניות. פרסום המזון שם הוא אגרסיבי, בעיקר הפרסומות לילדים ולבני נוער. הפרסומות

* ד"ר פליציה שטרן היא מנהלת תחום תזונה נכונה באגודה לבריאות הציבור. דורית וורמן היא דיאטנית ארצית באגודה לבריאות הציבור.

(שים לב: המשך המאמר בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 4/

נפוצות בכל אמצעי התקשורת: רדיו, אינטרנט, עיתונים, שבועונים, שלטי חוצות וטלוויזיה. בערוצי הטלוויזיה המיועדים לילדים בארצות-הברית משודרות פרסומות מזון ב-76% יותר מבערוצי טלוויזיה אחרים שם. כשליש מן הפרסומות בתכניות הטלוויזיה לילדים מוקדשות למזון. לעומת חמישית מן הפרסומות המשודרות בתכניות למבוגרים. כ-70% מן הפרסומות לילדים מתמקדות במזונות עתירי סוכר או שומן, ורק כ-1.7% מהן מוקדש לירקות ולפירות. כמחצית מן הפרסומות בתכניות לבני נוער מפרסמות מסעדות למזון מהיר, משקאות ממותקים וממתקים.

מדינות בעולם וארגונים בין-לאומיים השקיעו בשנים האחרונות מאמצים ניכרים בפיתוח וביישום של אמצעים למניעת השמנת יתר באוכלוסייה בכלל, ואצל ילדים ובני נוער בפרט. מאמצים אלה באים לידי ביטוי במגוון רחב של פעילויות, כמו הטלת הגבלה על פרסום ועל שיווק של מזון לא בריא.

החל במרס 2011 ממליץ ארגון הבריאות העולמי למדינות החברות בו לאסוף מידע על ההיקף, האופי וההשפעות של שיווק מזון לילדים. כמו כן הארגון מעודד לתמוך במחקר המתמקד בהערכה וביישום של מדיניות שמטרתה להקטין את השפעת השיווק של מזונות עתירי שומן, סוכרים ומלח. הוצע לבדוק באמצעות סקרים את ההשפעות של שיווק המזון על התנהגות האכילה של ילדים. כמו כן הוצע לפקח על הרגלי הקנייה של צרכנים ועל דוחות המכירה של חברות המזון.

ב-36 מדינות בעולם, כולל במדינות האיחוד האירופי, יש הגבלות על פרסום ועל שיווק של מזון לילדים בעל ערך תזונתי נמוך. הגבלות אלה מתבצעות באמצעות חקיקה ובאמצעות הטלת האחריות על תעשיית המזון.

45 ישראל נמצאת במקום העשירי בעולם בהשמנה של ילדים. למה עדיין אין בארץ חקיקה שתעזור למגר אותה?

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-6.

1. א. על פי מאמר I, "תזונה בגיל ההתבגרות", ציין שלושה הרגלי אכילה המאפיינים את גיל ההתבגרות. (3 נקודות)

- ב. על פי מאמר I ועל פי הקטע הנלווה למאמר II (בעמוד 3), ציין שני גורמים להתפתחות הרגלי האכילה המאפיינים את גיל ההתבגרות. (3 נקודות)

- ג. הסבר את החשיבות של המידע המסומן בכוכבית בתחתית עמודים 2 ו-3 עבור הקורא. (2 נקודות)

2. א. כותרת מאמר II היא "פרסום מזון והרגלי צריכת מזון אצל ילדים ונוער". תאר את הקשר בין פרסום מזון ובין הרגלי התזונה של ילדים ובני נוער, על פי המאמר. (3 נקודות)

(שים לב: סעיף ב בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 6/

ב. במאמר II נטען כי אורח החיים המודרני הוא אחד הגורמים העיקריים לתופעה של השמנת יתר.

הבע את דעתך על טענה זו. בתשובתך הבא לפחות שני נימוקים שונים. היעזר במאמר לביסוס דבריך. (3 נקודות)

3. בקטע הנלווה למאמר II מוזכר מחקר.

א. השלם את החסר על פי הקטע. (5 נקודות)

(1) אוכלוסיית המחקר: _____

(2) שאלת המחקר: _____

(3) הממצא העיקרי של המחקר: _____

(4) ההמלצות של החוקרים: _____

ב. איזו מסקנה עולה מן המחקר? (3 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

4. לפניך טבלה ובה נתונים על צריכה יומית של פירות בקרב בני נוער בישראל ובעולם. עיין בטבלה, וענה על הסעיפים שאחריה.

אחוז בני הנוער הצורכים פירות ביום				
גיל (בשנים)	ישראל		ממוצע עולמי	
	בנים	בנות	בנים	בנות
11	46	50	37	45
13	36	42	31	39
15	31	37	25	34

(מקור: מרכז המחקר והמידע, אתר הכנסת, יוני 2009)

- א. איזו מסקנה בנוגע לצריכת פירות בישראל עולה מן ההשוואה בין בנים בגיל 15 ובין בנות בגיל 15? (3 נקודות)

- ב. איזו מגמה מסתמנת בנוגע לצריכה היומית של פירות בישראל ובעולם בקרב בנים ובנות, בין גיל 11 לגיל 15? (2 נקודות)

- ג. כתוב הסבר אפשרי אחד למגמה זו, על פי מאמר II. (3 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

5. קרא את הקטע שלפניך, וענה על הסעיפים שאחריו.

מיקי מאוס בדיאטה: דיסני תצמצם פרסום מזון מהיר בתכניות ילדים

מעובד על פי www.themarket.com

ענקית הבידור והמדיה "וולט דיסני" מתכננת לצמצם את הפרסום של מזון מהיר בתכניות הילדים שלה ברדיו ובטלוויזיה. לפי הדיווח, מנכ"ל דיסני צפוי להודיע על צעד זה במסגרת המאבק במשקל עודף בקרב ילדים.

א. באיזה מאמר, לפי דעתך, מתאים יותר לשבץ מידע כמו זה שקראת,

ואחרי אילו שורות היית משבץ אותו? נמק את תשובתך.

(3 נקודות)

ב. האם לדעתך מהלך כגון זה המפורט בקטע עשוי לצמצם את תופעת ההשמנה

בקרב ילדים ובני נוער? נמק את תשובתך על פי אחד המאמרים שקראת.

(3 נקודות)

/המשך בעמוד 9/

6. מטלת סיכום (14 נקודות)

מטלת סיכום (14 נקודות)
על פי ב הטקסטים שקראת, כתוב סיכום (בהיקף של כ-12 שורות) על בעיות התזונה המאפיינות מתבגרים, ועל ההמלצות העיקריות להתמודדות עם בעיות אלה.
(תוכל להשתמש בעמוד 11 כטיוטה לסיכומך).

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

/המשך בעמוד 11/

פרק שני — אוצר המילים והמשמעים; שם המספר ומילות יחס
(26 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 7-10.

אוצר המילים והמשמעים (21 נקודות)

7. לפניך קטע העוסק במילה "מאזניים", ומתייחס גם למילה **מֶאָזֶן**.
קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

מֶאָזֶן

מֶאָזֶנִים הם מכשיר שקילה שנועד למדוד את המשקל של חפץ או של מצרך. כאשר שוקלים משהו או מנסים להחליט החלטה בנושא מסוים, אומרים שהוא "נמצא על כפות המאזניים". המילה מאזניים מוזכרת בתנ"ך, שם בדרך כלל משתמשים במילה זו כשמדברים על מוסר ועל צדק.

מן השורש א-ז-נ (בערבית ו-ז-נ), בהשפעת המילה מאזניים, נוצרה בעברית החדשה המילה "מאוזן", המתארת מצב שבו קו ישר מקביל לאדמה. קו זה מכונה גם "אופקי". גם בתחום הכלכלה והכספים משתמשים במילה הזו: כאשר בחשבון של אדם או של חברה אין חובות ואין כסף לזכות את בעל החשבון, זהו חשבון **מאוזן**, כלומר סכום ההוצאות שווה לסכום ההכנסות. בסוף כל שנה אנשים בודקים את ה**מֶאָזֶן** הכלכלי או האישי שלהם.

(מעובד על פי רוזנטל, ר' [תשע"א]. מילים מספרות: גלגולי משמעות של מילים וניבים בעברית, משרד החינוך, ירושלים)

- א. במסגרת שלפניך נתונה המילה "מאוזן" במתכונת הדומה לערך במילון. השלם את המידע החסר על הערך **מאוזן** לפי הקטע "מאזניים" שבעמוד 12 (תוכל להיעזר גם במאמר I, שורה 8):
- (7 נקודות)

<p>מאוזן (שורש: _____)</p> <p>* חלק דיבור: _____</p> <p>הגדרה (משמעות) 1: _____</p> <p>הגדרה (משמעות) 2 (בתחום הכלכלה): _____</p>
--

- ב. במילון **רבי-מילים** יש הגדרות נוספות למילה "מאוזן".
- א. מתון, שאינו קיצוני לשום צד
- ב. שקול, שווה (בכמות, בחשיבות, בכוח וכדומה)
- ג. שפוי, יציב, בריא בנפשו [בלשון הדיבור, בעיקר בשלילה]
- (1) **הקף** את ההגדרה המתאימה ביותר למשמעות המילה "מאוזן" שבמאמר I, שורה 8. (2 נקודות)
- (2) לפניך דוגמה של משפט: "במועצת התלמידים היה ייצוג **מאוזן** לבנים ולבנות". לאיזו מבין ההגדרות א-ג במילון **רבי-מילים** מתאימה דוגמה זו? (2 נקודות)
8. במאמר I בשורה 10 מוזכרת המילה "עתיר" בצירוף "חטיפים עתירי שומן וסוכר".
- א. את המילה **עתיר** אפשר להגדיר על דרך הנרדפות. מצא במאמר II בשורות 10-22 מילה נרדפת למילה **עתיר**. (2 נקודות)
- מילה נרדפת למילה "עתיר": _____
- ב. מה פירוש המילה **למגר** (מאמר II, שורה 47)?
- הקף את התשובה הנכונה ביותר. (2 נקודות)
- (1) לחסל (2) לשמר (3) להנציח (4) לסכן

9. במאמר I בשורה 18 מוזכר הצירוף "דפוס אכילה".

לפניך הערך דפוס ממילון אבן-שושן (2003).

דפוס¹ ד' [מיוונית: typos חותם, טיפוס] י'. תכנית, טפס, כלי שיוצקים בתוכו חמר המקבל בהתקשותו את צורת הכלי: "נותנה לדפוס נעדין היא בצק, וכמין דפוס היה לה בתנור, וקשהוא רודה נותנה בדפוס" (מנחות צד). "וכל טפה וטפה בראתי לה דפוס בפני עצמה" (בכא בתרא טו). "דפוס של לבנים" (פדרש ויושע, וירא). 2". מקום שמדפיסים בו: "בסלאויטה עיר הדפוסות" (שניאור, סיפורים קטט). תלמוד בבלי דפוס וילנא (ראו גם בית דפוס). 3". [בהשאלה] מסגרת, צורה קבועה: "היים שיש להם דפוס מיוחד וצורה מיוחדת" (ביאליק, מגדלי). דפוס חיים. דפוס מחשבות ודעות. - (דפוס, דפיסים, דפוס י גם דפוסות)

א. כתוב את מספר ההגדרה המתאימה ביותר למשמעות המילה **דפוס** במאמר.

(2 נקודות)

הגדרה מספר _____

ב. באיזה משפט מבין המשפטים שלפניך השימוש במילה **דפוס** הוא במשמעות

הדומה לזו שבמאמר I?

הקף את התשובה הנכונה ביותר. (2 נקודות)

(1) קשה לשנות את דפוס החשיבה של בני האדם.

(2) צריך לתקן את אותיות הדפוס בהזמנה שבחרת.

(3) הדפוס הראשון בארץ ישראל הוקם בצפת.

ג. מה אפשר ללמוד על מקור המילה **דפוס** מן הערך המילוני? (2 נקודות)

/המשך בעמוד 15/

שם המספר ומילות יחס (5 נקודות)

10. א. לפניך קטע ובו שני מספרים מודגשים. כתוב במילים את הצורה הנכונה של המספרים המודגשים במשפטים אלה. (2 נקודות)
- על פי מחקר שנערך בבריטניה, ילדים בני 4-6 צורכים בממוצע 5 _____ גרמים של מלח ביום.
- כמות זו גדולה פי 2 _____ מן הכמות המומלצת ליום בגיל זה.
- ב. במשפטים (1)-(2) שלפניך הקף את הצורה הנכונה של שם המספר. (2 נקודות)
- (1) פרסומות המזון בתכניות לנוער נחלקות לכמה קבוצות. שלוש / שלושת הקבוצות העיקריות הן: מסעדות של מזון מהיר, משקאות ממותקים וממתקים.
- (2) במרס אלפיים ואחת-עשרה / אלפיים ואחד-עשר פרסם ארגון הבריאות העולמי את המלצותיו.
- ג. במשפט שלפניך הקף את הצורה הנכונה של מילת היחס. (נקודה אחת)
- אני פונה לכל אחד מכם / מכם ומבקש ממנו שיקפיד על תזונה נכונה.

פרק שלישי – תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה שמונה שאלות: ארבע מתחום התחביר (11-14) וארבע מתחום מערכת הצורות (15-18).
ענה על ארבע שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות
או משני התחומים, כרצונך (לכל שאלה – 6 נקודות).

תחביר

11. לפניך קטע העוסק בסימון אזהרה על מוצרי מזון. קרא אותו, ופעל לפי ההוראה שאחריו.

מליאת הכנסת אישרה בקריאה טרומית שתי הצעות חוק פרטיות המחייבות ציון של כמות הסוכר על אריזות של מוצרי מזון. כיום נרשמת רק כמות הפחמימות הכללית. עובדה זו מקשה על הצרכנים בבדיקת הערך התזונתי של המזון. הצעות החוק דורשות שהנתונים החדשים יצוינו בעמודה נפרדת. האזהרה תצוין בצורה מודגשת בתחתית טבלת הערכים התזונתיים.

(מעובד על פי www.briuton.hbzu.co.il)

העתק מן הקטע את כל המשפטים הפשוטים, וציין בכל אחד מהם את הנושא ואת הנשוא.

/המשך בעמוד 17/

12. לפניך שני משפטים II-I. קרא אותם, ופֶעַל לפי ההוראות א-ג שאחרי כל משפט.

I. בני נוער יושבים שעות ארוכות מול מסך המחשב, על כן רבים מהם סובלים מעודף משקל.

- א. הסוג התחבירי של המשפט: _____
- ב. הקשר הלוגי במשפט: _____
- ג. כתוב מילת קישור אחרת במקום מילת הקישור הקיימת, בלי לשנות את משמעות המשפט ואת סוגו התחבירי: _____

II. אף על פי שבשלב ההתבגרות הגוף זקוק לחלבון לשם בניית רקמות, בני נוער רבים צורכים מזון דל בחלבון.

- א. הסוג התחבירי של המשפט: _____
- ב. הקשר הלוגי במשפט: _____
- ג. כתוב מילת קישור אחרת במקום מילת הקישור הקיימת, בלי לשנות את משמעות המשפט ואת סוגו התחבירי: _____

13. א. (1) לפניך צירופים שמניים מן המאמרים.

כתוב כל אחד מן הצירופים בריבוי, והוסף לו את ה"א היידוע.

- התפתחות גופנית: _____
- תוסף מזון: _____
- סימן מקדים: _____

(2) איזה מן הצירופים שבסעיף (1) הוא צירוף סמיכות?

ב. לפניך משפט. קרא אותו, ופֶעַל לפי ההוראות שאחרי.

במחקר בין-לאומי נבדק הקשר בין צפייה של בני נוער בטלוויזיה ובין הרגלי תזונה שהתפתחו אצלם.

העתק מן המשפט צירוף אחד של שם עצם ותוארו: _____

העתק מן המשפט שני צירופי סמיכות:

_____ (1)

_____ (2)

(שים לב: סעיף ג בעמוד הבא.)

ג. לפניך משפט. קרא אותו, ופעל לפי ההוראה שאחריו.
במחקר בין-לאומי נבדק הקשר בין צפייה של בני נוער בטלוויזיה לבין הרגלי תזונה שהתפתחו אצלם.

העתק מן המשפט שתי מילים (או צירופי מילים) המשמשות משלים שם,
ושתי מילים (או צירופי מילים) המשמשות משלים פועל.

משלימי שם: _____

משלימי פועל: _____

14. א. לפניך שתי דרכים לתחימת משפט, אך רק אחת מהן נכונה. עיין במשפטים I-I, ופעל לפי ההוראות שאחריהם.

I. בערוצי טלוויזיה המיועדים לילדים בארצות-הברית משודרות פרסומות מזון רבות.

II. בערוצי טלוויזיה המיועדים לילדים בארצות-הברית משודרות פרסומות מזון רבות.

- (1) קבע את סוג המשפט: _____
- (2) הקף את מספר המשפט שהתחימה בו נכונה.
- (3) נמק את בחירתך.

ב. לפניך שני משפטים, ובהם מודגשת המילה "תזונה".
כתוב מעל המילה המודגשת בכל משפט את תפקידה התחבירי.

(1) מחקרים רבים בארץ עוסקים בתזונה בגיל ההתבגרות.

(2) לפי מחקרים אלה, התזונה בגיל ההתבגרות מתאפיינת באכילה בלתי מאוזנת.

/המשך בעמוד 19/

מערכת הצורות

15. א. לפניך הנחיות לתזונה נכונה ומאוזנת.
בטור הימני בטבלה ההנחיות מנוסחות באמצעות שם הפועל.
השלם את הטבלה במקומות הריקים (הלבנים).

שם הפועל	שורש	בניין	צורת בינוני רבים באותו הבניין
להתמקד בהנחיות לאכילת מזון בריא.			
לצמצם את צריכת השתייה הממותקת.			
להמעיט ככל האפשר בצריכת מוצרים שיש בהם סוכר לבן.			
להשמר מאוכל עתיר שומן.			
להגיש סלט מיד לאחר חיתוכו.			

- ב. הקף את צורת העתיב של השורש ש-מ-ר בבניין נפעל, בגוף נסתרים.

(1) נְשָׁמַר (2) יִשְׁמְרוּ (3) יִשְׁמְרוּ (4) נִשְׁמְרוּ

16. א. בקטע הנלווה למאמר II מוזכרות המילים: צָרְכוּ, לְצַרְךָ, צָרִיכָה.

(1) ציין את הבניין המשותף לשלוש המילים: _____

(2) מבין שלוש המילים העתק את המילה המשמשת שם פעולה: _____

ב. (1) ציין את הבניין ואת השורש של שם הפועל לְגַלְגֵּל.

הבניין: _____ השורש: _____

(2) איזו מן המילים שלפניך היא באותו הבניין של שם הפועל לְגַלְגֵּל?

(1) שָׁפּוֹר (2) לָקַטְר (3) לְהַשְׁאִיר (4) הִרְגֵּל

ג. לפניך שני משפטים, ובהם פעלים מודגשים. קרא את המשפטים, וענה על הסעיפים שאחריהם.

— במדינות רבות בעולם הַצָּגָה תכנית למאבק בתופעת ההשמנה.

— במסגרת תכנית זו נִתְּנוּ הנחיות רבות, והוטלו הגבלות על שיווק מזון בעל ערך תזונתי נמוך.

(1) ציין את הבניין ואת השורש של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הַצָּגָה — הבניין: _____ השורש: _____

נִתְּנוּ — הבניין: _____ השורש: _____

(2) השלם את הטבלה שלפניך.

כל אחד מן הפעלים במשמעות סבילה כתוב בבניין בעל משמעות פעילה, וציין את שם הבניין של הפועל שכתבת.

הפועל במשמעות סבילה	פועל אחר מאותו השורש במשמעות פעילה	הבניין של הפועל במשמעות הפעילה
הַצָּגָה		
נִתְּנוּ		

17. לפניך טבלה ובה שני טורים. מול כל אחת מן המילים בטור א נתונות שלוש מילים בטור ב. עיין בטבלה, וענה על הסעיפים שאחריה.

טור א	טור ב
המנעות	שווק מהותי נמנע
הטלה	משלבת גדילה ארוז
התפתחות	גופני המקצה התאמץ

א. (1) מה משותף לשלושת השמות בטור א מבחינת חלק הדיבור?

(2) בכל שורה בטור ב, הקף את המילה שחלק הדיבור שלה זהה לזה של המילה בטור א.

ב. מה משותף לשמות טעים, זמין, מהיר מבחינת דרך התצורה ומבחינת המשמעות?

18. א. לפניך משפטים ובהם מודגשת המילה "עולמי". קרא את המשפטים, ופעל לפי ההוראות שאחריהם.

I. ארגון הבריאות העולמי המליץ להגביל שיווק של מזון בעל ערך תזונתי נמוך.

II. המלצות הארגון תואמות את השקפת עולמי.

המילה עולמי נוצרה בדרך של בסיס (עולם) וצורן סופי (א).

לצורן X יש שני תפקידים (גזירה או נטייה).

ציין את התפקיד ואת המשמעות של הצורן X במילים המודגשות בכל אחד מן המשפטים I-II.

תפקיד הצורן X במילה "עולמי" במשפט I: _____

משמעות הצורן X במילה "עולמי" במשפט I: _____

תפקיד הצורן X במילה "עולמי" במשפט II: _____

משמעות הצורן X במילה "עולמי" במשפט II: _____

(שים לב: סעיפים ב-ג בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 22/

- ב. לפניך ארבע מילים שחידשה האקדמיה ללשון העברית וההסבר שלהן. עיין במילים אלה, ופֶעַל לפי ההוראות שאחריהן.

<p>מְבֻזָּקֶת</p> <p>כלי לבזיקת אבקה, כגון מבזקת סופר, מבזקת מלח, מבזקת פלפל</p>	<p>כָּרִיךְ</p> <p>סנדוויץ' בהגדה של פסח מסופר כי הלל "היה כורך פסח מצה ומרור" ואוכלם יחד.</p>
<p>בְּסִמָּת</p> <p>ארומה (ריח נעים)</p>	<p>דְּבִשִּׁית</p> <p>כלי לדבש</p>

בטבלה שלפניך מייין את המילים לפי דרכי התצורה שלהן, וציין את השם של כל אחת מדרכי התצורה.

דרכי תצורה א: _____	דרכי תצורה ב: _____

- ג. הסבר את הקשר בין משמעות המילה "מְבֻזָּקֶת", כפי שהוגדרה על ידי האקדמיה, ובין דרך התצורה שלה.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

/בהמשך דפי טיוטה/